

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Piovarsyho a sudcov JUDr. Richarda Bureša a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obžalovaného **M. R.** vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 5 T 100/2012, **o návrhu na odňatie a prikázanie veci** podľa § 23 ods. 1 Tr. por. takto

r o z h o d o l :

Trestná vec obžalovaného M. R., sp. zn. 5 T 100/2012 sa Okresnému súdu Nitra **neodníma**.

O d ô v o d n e n i e :

Predsedníčka senátu Okresného súdu Nitra predložila Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky návrh obžalovaného M. R. podľa § 23 ods. 1 Tr. por. na odňatie veci vedenej na označenom súde pod sp. zn. 5 T 100/2012.

Dňa 10. februára 2015 bol Okresnému súdu Nitra doručený návrh obžalovaného na odňatie a prikázanie veci, ktorý odôvodnil tým, že predsedníčka senátu tohto súdu, spolu s prísediacimi, ktorí prejednávajú jeho trestnú vec, sú voči nemu zaujatí, pričom toto svoje tvrdenie bližšie neodôvodnil.

Po vyjadrení sa k námietke zaujatosti všetkých sudcov Okresného súdu Nitra a dotknutých prísediacich predložila spis Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o tejto námietke.

Krajský súd v Nitre vec vrátil Okresnému súdu Nitra bez vyjadrenia o námietke sudcov Krajského súdu v Nitre s tým, že tento súd koná ako okresný súd v sídle krajského súdu (§ 16 ods. 1 písm. a/ Tr. por.). V takomto prípade je najbližšie spoločne nadriadeným súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky v Bratislave a nie Krajský súd v Nitre, ktorý

naviac vo veci nie je v súčasnej dobe procesne činný, či už ako nadriadený alebo ako odvolací súd.

Z písomného vyjadrenia sudcov Okresného súdu Nitra a konajúcich prísediacich vyplýva, že títo sa zo žiadneho dôvodu necítia byť vo veci zaujatí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade uvedených návrhov obžalovaného preskúmal, či sú splnené zákonné podmienky na odňatie a prikázanie veci a **zistil, že tomu tak nie je.**

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa, o odňatí a prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie nadriadený.

Takýto postup je však výnimkou z pravidla, čo zákon podmieňuje tým, že pre tzv. „delegáciu“ musia byť dané dôležité dôvody.

Význam, resp. dôležitosť dôvodu pre aplikáciu citovaného výnimočného opatrenia na zmenu miestnej príslušnosti súdu musí byť porovnateľný s významom ústavného princípu vyplývajúceho z článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, že „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“. „Delegácia“ sa preto nesmie stať prostriedkom na porušenie práva obvineného na zákonného sudcu, ale ani prostriedkom na to, aby procesné strany určovali, kto bude zákonným sudcom v konkrétnom prípade bez splnenia podmienok § 23 ods. 1 Tr. por.

Vzhľadom na výnimočnosť takého postupu, treba nimi rozumieť dôvody, ktoré v konkrétnej trestnej veci zabezpečia lepšie uplatnenie základných zásad trestného konania prostredníctvom súdu, ktorému je vec delegovaná, a to najmä spravodlivé prejednanie veci v primeranej lehote, náležité zistenie skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti a zásadu prednostného a urýchleného vybavovania väzobných vecí.

Medzi dôležité dôvody tzv. delegácie treba zahrnúť najmä prípady vylúčenia všetkých sudcov príslušného súdu, uskutočnenie spoločného konania, ak boli podané obžaloby na toho istého obžalovaného na rôznych súdoch, poškodeným alebo blízkou osobou vo vzťahu

k obžalovanému je sudca, alebo iný zamestnanec súdu, na ktorom bola podaná obžaloba, väčšina svedkov, ktorých treba v súdnom konaní vypočuť, má bydlisko v obvode iného vzdialeného súdu, čím v prípade delegácie dôjde k urýchleniu konania a zhospodárneniu konania (hospodárnosť konania sa posudzuje len z hľadiska výdavkov štátu). Za dôležité dôvody v zmysle citovaného zákonného ustanovenia treba podľa ustálenej súdnej praxe považovať aj zistenie takých skutočností, ktoré pre svoju závažnosť môžu opodstatňovať vznik pochybností o nezaujatosti príslušného súdu, znamenajúcej napokon vylúčenie všetkých sudcov príslušného súdu vrátane predsedu a podpredsedu z rozhodovania.

Pri úvahách, či sú v konkrétnom prípade dané dôležité dôvody na odňatie a prikázanie veci, treba hodnotiť všetky okolnosti odôvodňujúce tento postup vo vzájomnej súvislosti. Pri posudzovaní ich opodstatnenosti a závažnosti treba prihliadať aj na význam zákonných ustanovení o príslušnosti súdov a sudcov.

Ústavným zákonom zo dňa 9. januára 1991 číslo 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a tiež prijatím Ústavy Slovenskej republiky, s účinnosťou od 1. októbra 1992, výrazne stúpol význam ustanovení o príslušnosti súdov a sudcov. Vyplýva to z článku 38 ods. 1 Listiny a článku 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.“.

Pre zákonnú zmenu príslušnosti súdu, t.j. pre výrok, ktorým sa mu konkrétna vec odníma a prikazuje sa inému súdu toho istého druhu a stupňa, musia byť teda splnené **tak závažné** „dôležité dôvody“, ktoré sú porovnateľné s významom ústavného princípu *neodňateľnosti* veci zákonnému sudcovi.

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosti o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Z dikcie citovaného ustanovenia vyplýva, že zákon taxatívne vymenúva dôvody vzniku pochybnosti o nezaujatosti toho - ktorého orgánu a pre ktoré v prípade ich preukázania

je taký orgán vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Medzi tieto nepatria obžalovaným uvádzané dôvody.

Podľa ustálenej súdnej praxe pomerom k prejednávanej veci v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. treba rozumieť najmä skutočnosť, že orgán uvedený v tomto ustanovení bol sám poškodený trestným činom, ktorého sa majú týkať procesné úkony, resp. ním boli poškodené jemu blízke osoby. Pomerom k osobám, ktorých sa úkon priamo týka a k ďalším osobám uvedeným v citovanom ustanovení sa rozumie, že je k uvedeným osobám najmä v pomere príbuzenskom, švagrovskom, druha a družky, prípadne vo vzťahu úzko priateľskom alebo nepriateľskom. Osobami, ktorých sa úkon priamo týka sú najmä strany trestného konania.

Z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Tr. por. možno pritom rozhodnúť len o vylúčení sudcu ako konkrétnej osoby, resp. o vylúčení sudcov ako konkrétnych osôb.

I keď zákon v ustanovení § 31 ods. 1 Tr. por. spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy ak možno mať, čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť musí byť nielen poskytovaná, ale sa musí javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 31 ods. 1 Tr. por. predstavuje výnimku z vyššie spomenutej ústavnej zásady (čl. 48 ods. 1).

Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z pojednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo.

Z obsahu predloženého procesného spisu a obžalovaným podaného návrhu na odňatie a prikázanie veci najvyšší súd **nezistil žiaden dôležitý dôvod, pre ktorý by mala byť trestná vec v zmysle podaného návrhu odňatá Okresnému súdu v Nitre, pričom svoju prieskumnú povinnosť zameril na skutočnosti významné pre rozhodnutie o otázke odňatia a prikázania veci.**

Z návrhu obžalovaného nevyplývajú žiadne konkrétne skutočnosti, na podklade ktorých by bolo možné mať pochybnosti nielen o nestrannosti a nezaujatosti senátu, ktorý má vo veci rozhodovať v odvolacom konaní, ale ani ostatných sudcov krajského súdu.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k názoru, že v posudzovanom prípade neboli splnené zákonné podmienky na odňatie a prikázanie veci inému vecne príslušnému súdu a preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovvej časti tohto uznesenia.

Okrem uvedených skutočností treba dodať, že doterajšie podania, ale aj prípad seba poškodzovania sa v tejto veci, smerujú k tomu, aby prvostupňový súd nemohol vo veci konať a rozhodnúť, ktoré konanie obžalovaného spôsobuje priet'ahy v konaní pred okresným súdom. Z teraz podaného návrhu možno vyvodit', že obžalovaný má obavu, že okresný súd je voči nemu zaujatý a koná tak, aby jeho rozhodnutie bolo „odsudzujúce“.

Ustanovenie Trestného poriadku o vylúčení orgánov činných v trestnom konaní (§ 31 a nasl.) nemôže a nesmie slúžiť na to, aby obžalovaný predkladaním takýchto návrhov znemožňoval skončenie jeho trestnej veci pred okresným súdom tak, ako je to v prejednávacom prípade, len na jeho prezumpcii, že vec neskončí podľa jeho želania.

Okrem toho treba návrh obžalovaného považovať za zmätočný, lebo neobsahuje ani odôvodnený návrh, ktorému konkrétnemu súdu žiada vec po odňatí prikázať na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 21. apríla 2015

JUDr. Martin P i o v a r t s y, v.r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Richard Bureš

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Zuzana Vojtelová